

**Mál nr. 389/2024**

**Nafn málskotsaðila (M)**

**Nafn varnaraðila (V)**

**Heiti vátryggingar: Ábyrgðartrygging atvinnureksturs.**

**Nafn vátryggingartaka (X)**

**Vinnuveitendaábyrgð. Gildissvið vátryggingar. Hugtakið varsla.**

**Gögn.**

1. Málskot mótttekið 9. október 2024, ásamt fylgiskjölum.
2. Bréf V dags. 6. mars 2025, ásamt fylgiskjölum.

**Málsatvik.**

Í málskoti kemur fram að hinn 21. júlí 2023 hafi starfsmaður unnið að uppsetningu byggingarkrana (krani 2) á vinnusvæði þar sem til staðar voru tveir aðrir kranar (kranar 1 og 3) í eigu M. Byggingarfyrirtækið Y stóð að byggingarframkvæmdum á svæðinu og tók fyrirtækið X að sér vinnu við uppslátt og járnabindingu. Fyrirtækið Y sá um að útvega þrjá byggingarkrana á vinnusvæðið og gerð um það leigusamning við M. Fyrirtækið X hafði afnot af krönunum vegna vinnu sinnar á svæðinu og lagði til starfsmann í krana og greiddi Y 25% af launakostnaði þess starfsmanns. Umræddan dag hafi starfsmaður X snúið krana 1 sem var efsti byggingarkrani á verkstað, til hliðar með fjarstýringu með þeim afleiðingum að hann rakst utan í krana 2. Við árekstur krananna urðu þeir báðir fyrir tjóni og hefur M gert kröfu um bætur vegna þess tjóns úr ábyrgðartryggingu X hjá V. Af hálfu V hefur bótaskyldu verið hafnað. M mótmælir afstöðu V og telur augljóst að tjónið hafi orðið vegna mistaka starfsmanns X. Fyrir liggi að starfsmaður M var við vinnu við uppsetningu krana 19. og 20. júlí og hafði hann afhent starfsmanni X fjarstýringu af nýuppsettum krana til notkunar á sama tíma og hann fékk afhenta fjarstýringu af þeim krana sem hann þurfti að vinna við. Mótmælir M því sem röngu og ósönnuðu að starfsmaður þess hafi sagt að vinna hans hefði ekki áhrif á vinnu á svæðinu. Það hafi legið fyrir að dagana á undan var verið að vinna í krönunum. Tjónið varð ekki vegna uppsetningarinnar, heldur vegna þess að kraninn var keyrður áfram í blindni af manni sem var ekki staðsettur uppi í krananum, heldur á jörðinni og var hann því ekki að horfa á kranana. Starfsmaður M hafi ekki verið boðaður á verkfundi eða krafinn um áhættugreiningu vegna uppsetningar krana. Það sé beinlínis rangt að starfsmenn X hafi ekki mátt gera sér grein fyrir því að verið væri að vinna við kranann. Þá hafnar M því að krani sá sem varð fyrir tjóni falli undir það að hafa verið í vörslu X þó hann hafi haft aðgang að krönum í eigu M vegna vinnu sinnar.

Í bréfi V til nefndarinnar kemur fram sú afstaða V að tjónið verði ekki rakið til atvika sem starfsmenn X beri skaðabótaábyrgð á. Að mati V verði tjónið rakið til eigin sakar starfsmanns M þar sem hann upplýsti ekki aðra aðila á svæðinu um þá hættu sem stafaði af breytingu á krana 2 og stöðvaði ekki notkun á krana 1 á meðan á þeirri breytingu stóð. Þá hafi hvorki starfsmönnum X né Y verið gert viðvart um að til stæði að breyta krana 2 á tjónsdegi þannig að hann næði upp fyrir snúningssvið krana 1. Enn fremur er það afstaða V að Y hafi borið húsbóndaábyrgð á kranastjórnandanum. Öll möguleg ábyrgð á tjóninu vegna meintra mistaka kranastjórnandans verði því að teljast á ábyrgð Y en ekki X. Vísar V máli sínu til stuðnings í minnisblað frá Y þar sem fjallað var ítarlega um tildrög tjónsatviksins. Kemur þar fram að markmiðið með breytingu á krana 2 hafi verið að stilla hann af svo bóman á krana 1 yrði efst, bóma krana 2 yrði í miðhæð og bóman á krana 3 neðst. Í minnisblaðinu er tekið fram að starfsmaður M hafi ekki tilkynnt verkefnastjóra Y að breyta þyrfti krana 2 eftir uppsetningu á krana 3. Þar komi einnig fram að ekki hafi verið skilað inn áhættugreiningu fyrir vinnu starfsmanns M. Vísar V til þess að sem aðalverktaka hafi Y borið ákveðnar skyldur með öðrum verktökum á verkstað að tryggja að gætt yrði fyllsta öryggis á verkstað þar sem fleiri atvinnurekendur eigi aðild. Vísar V til ákvæða laga nr. 46/1980 því til stuðnings. Í fyrrgreindu minnisblaði komi fram að orsök tjónsins séu mannleg mistök, þar sem byggingarkrana 1 var stýrt yfir á krana 2 af kranamanni M og að tæknimaður frá M stöðvaði ekki notkun krana 1 á meðan hann vann að breytingu á krana 2. Bendir V jafnframt á að hvergi í gögnum málsins komi fram að bóman á krana 2 yrði reist upp fyrir snúningssvið krana 1 sem hafði verið óheft í rúmlega fjóra mánuði. Meta verði það starfsmanni M til sakar sem sérfræðingi í uppsetningu á krönum að gæta ekki að því að stöðva notkun á krana 1 á meðan unnið var að því að hækka bómuna á krana 2. Hvað vinnuveitendaábyrgð varði þá

hafi V fengið það staðfest að Y greiddi sem nemur 50% af launakostnaði kranamanns X þ.e. þeim sem stýrði krana 1 á tjónsdegi og því sé það Y sem beri vinnuveitandaábyrgð á störfum hans, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 55/2019. Að lokum vísar V til undanþágu sem fram kemur í h- og i-lið 3. gr. skilmála váttryggingarinnar þar sem segir að váttryggingin taki ekki til tjóns á munum sem váttryggður hefur að láni, á leigu, til geymslu, sölu, flutnings eða eru af öðrum ástæðum í vörslu hans. Þá tekur váttryggingin ekki til tjóns á munum sem váttryggður tekur að sér að gera við, hreinsa, setja upp eða vinna við með einum eða öðrum hætti ef tjónið verður af verkinu eða við verkið. Starfsmann X hafi aðallega séð um notkun á krönum á svæðinu og er það því afstaða V að jafnvel þó leigusamningur á umræddum krönum hafi verið milli X og Y þá hafi það í raun verið starfsmenn X sem voru með umrædda byggingarkrana í sinni vörslu. Ljóst sé a.m.k. að allt tjón á krana 1 sé sérstaklega undanskilið þar sem tjónið varð á mun sem X var að vinna við með einum eða öðrum hætti.

#### Álit.

Ágreiningur þessa máls lýtur að því hvort tjón sem varð þegar tveir byggingarkranar í eigu M rákust á, megi rekja til saknæmrar háttsemi eða athafnaleysis af hálfu X eða starfsmanna þess, þannig að bótaskylda stofnist úr ábyrgðartryggingu X hjá V. Samkvæmt meginreglum skaðabótaréttar stofnast bótaskylda á grundvelli sakar. Það er því á ábyrgð M að sýna fram á að starfsmaður X hafi sýnt af sér háttsemi sem telst saknæm og sé í beinu orsakasambandi við tjónið.

Samkvæmt fyrirbyggjandi tölvupósti frá Vinnueftirlitinu, dags. 15. ágúst 2023, lét starfsmaður M ekki kranamenn X vita af því að hann væri búinn að hækka bómuna upp fyrir hinn kranann. Þá verður ekki annað ráðið en að ekki hafi verið skilað inn áhættugreiningu vegna uppsetningar krana 2 eða farið fram á að önnur vinna á svæðinu yrði stöðvuð meðan á breytingunum stóð. Af fyrirbyggjandi gögnum verður því ekki talið sannað að starfsmaður X, þ.e. sá sem stýrði krana 1, hafi vitað eða mátt vita að unnið væri að breytingum á krana 2, né að hann hafi haft aðgang að upplýsingum um þær breytingar eða þá hættu sem þeim fylgdi. Ekkert bendir til þess að honum hafi verið veittar leiðbeiningar eða tilkynnt sérstaklega um að hætta væri árekstri vegna hæðarbreytinga á krananum, enda áttu kranarnir þrír að starfa í mismunandi hæð. Sönnunarbyrði um að orsök tjónsins megi rekja til saknæmrar háttsemi starfsmanns X hvílir á M og hefur slík sönnun ekki tekist. Að þessu virtu verður ekki talið að starfsmaður X hafi sýnt af sér saknæma háttsemi sem leitt geti til bótaskyldu úr ábyrgðartryggingu X. M á því ekki rétt á bótum úr ábyrgðartryggingu X hjá V.

#### Niðurstaða.

M eiga ekki rétt á bótum úr ábyrgðartryggingu X hjá V.

Reykjavík, 9. apríl 2025.  
rafræn undirskrift

Guðmundur Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Heiða Óskarsdóttir